

Sömürge Dili

İçeriği Yazan: [Sosyolog Hakan Yavuz](#) [1] Zaman: Per, 13/05/2010 - 18:47

Yazar Adı: Hakan YAVUZ (Sosyolog)

Haçlı Seferinin Türkçemize yaptığı sinsi saldırılara son örnek, bugünlerde yayınlanan Avea reklâmı. Elemanlarını önüne dizip, yüksek telefon faturalarına kızan işveren, “bir işten çıkarma yapmam lazım” diyor. Gerçek Türkçede bu durum, “birini işten çıkarmam gerekiyor” şeklinde ifade edilir.

Peki, bu sömürge dili reklâm şirketinin bir hatası mıdır?..

***

Bugün şükranla andığımız **Karamanoğlu Mehmet Bey**, ünlü fermanında şöyle demişti: “*Şimden gerü hiç gimesne divanda, dergahda, bergahda ve dahi her yerde Türk dilinden özge söz söylemeye.*” (13 Mayıs 1277)

Atatürk 1930 yılında Türkçenin korunmasının önemini şu sözlerle ifade etmiştir: “*Ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.*”

Ünlü Türkolog ve tarihçi **J.P. Roux**, “*Türk, Türkçe konuşandır*” diyerek Türkçeyi Türkleşmenin temel koşulu olarak vurguluyor. Yani “Türk”ün çimentosunu Türkçe oluşturuyor. Türklükten kopmak, farklı bir soy (etnik kimlik) halini almak için, önce Türkçeden kopmak gerekiyor. [1]

Haçlı Seferi, Türk milletini bozguna uğratmak için önce dil birliğimizi bozmaya çalışıyor. Bölücü hareketin “**anadilde eğitim**” talebi bu amaçla ortaya sürülüyor. Yeri gelmişken, bu konuda bir açıklama yapmayı zorunlu buluyorum. Anadil, annemizin konuştuğu dil demek değildir. Anadil, lehçelerin ve başka dillerin gelişmesine kaynak olan dildir. “**Anadilde eğitim hakkı**”, annenin dilinde eğitim hakkı anlamına gelemmez. Aksi halde babası Türk, annesi Fransız olan ve Türkiye’de doğup büyüyen bir çocuk için okulda Fransızca eğitim görmesi talebinde bulunmak gerekir. Ülkemizin bir bölümünde konuşulan “**Kürtçe**” dili ise, hiçbir lehçe ve dilin kaynağı olmadığı için, dil bilimindeki anadil (mother tongue) kavramı içinde düşünülemez.

Haçlı Seferi dil birliğimizi bozma girişimlerini farklı girişimler ve şekillerde de sürdürüyor. Bunun en bilinen örneği, isim ve markalardaki yabancılaşmadır. Bu konunun özellikle mağazacılıkta ve ticarete çığırından çıktığı yıllardır dile getiriliyor. Hükümetlerin ise hiçbir önlem almadığı ortadadır.

Bu yazıda “sömürge dili” kavramı adı altında, Haçlı Seferinin başka bir çabasına dikkat çekmek istiyorum. Dilimize yapılan saldırı sadece yabancı kelimeler yoluyla olmuyor. Türkçemizin biçimbilimsel (morfolojik) özelliklerini bozmaya yönelik sinsi girişimlerle de karşılaşyoruz.

Yukarıda alıntı yaptığım kitabımda daha ayrıntılı olarak incelediğim bu konuyu, kısaca özetleyeceğim. **Atatürk**’ün ifade ettiği Türk’ün zekâsı, Türkçenin biçimbilimsel özelliğinden kaynaklanmaktadır. Dili, bilgisayarların işletim sistemleri (hardware) gibi düşünersek, insana zeka kapasitesini veren de, bu sistemin (yani biçimbilimsel / morfolojik yapının) olduğunu anlamamız kolaylaşır. Şimdi bu kitaptan bir bölüm aktarayım:

“*Molière de Kibarlık Budalası adlı yapıtında, haklı olarak, ‘Şu Türkçe ne hayran kalınacak bir dil!’ der ve sözünü şöyle sürdürür, ‘az sözcükle çok şey söyler.’*”

...

Daha basit bazı örnekler, bu dilin mekanizmasını anlamamızı sağlayacaktır. Örneğin Türkiye Türkçesiyle **ev** sözcüğünün Fransızcası *la maison*, **evlerin** Fransızcasıysa *les maisons*; **evlerimin**, *mes maisons*, **evlerimde** ise, *dans mes maisons*’dur.

Dolayısıyla Türkçede morfolojinin yegâne yöntemi son eklemedir ve sayılarla ilgili olarak sıfat belirttiğinde sözcüğü çoğul yapmaya gerek yoktur.”(s:36).

...

Aynı biçimbilimsel karşılaştırmayı Arapça ile yapmak da yararlı olacaktır. Türkçenin kolayca konuşulmasını sağlayan bu özelliğinin bilinmesi; **Atatürk** Devrimi ile Arapça-Farsça etkisi altındaki Osmanlıcanın neden terk edildiğinin anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. **Kâşgarlı Mahmûd**’un, Türkçe sözler ve yazaçlar konusunda Arapça ile yaptığı şu karşılaştırma, konumuz hakkında da bir fikir verecektir: “...

hede ebuke ["bu senin babandır"], *raeytu ebute* ["Babanı gördüm"], yada *merartu bi-ebike* ["babana uğradım"]". (Divânü Lugâti't-Türk, s:15). Burada hemen göze çarpan fark; kök sözcük (baban) Türkçede her üç cümle yapısı içinde biçimini korurken, Arapçada: ebuke, ebute şeklinde değişmekte ve bi-ebike olarak da, tamamen farklı bir biçim almaktadır. Bu biçim değişiklikleri, bir dilin öğrenilmesi ve konuşulmasını zorlaştırmaktadır. Türkçenin yaygınlaşması ve kökleşmesinin altında da, bu mantıksal yapı yatmaktadır.

...
Sadece yabancı sözcüklerle değil, dil yapımızın İngilizceye özenerek bozulması da söz konusu. Örnek: "*yüzlerce mesajlar geldi*". Bir televizyon yayınında sarf edilen bu ve benzeri cümleler; Türkçemizin en güçlü yönlerinden birini oluşturan biçimbilimsel özelliklerinin, bize fark ettirmeden, belki de uzun bir süreç içersinde ortadan kalkmasına yol açabilecektir. Dilin mantığındaki bir kırılma, kaçınılmaz olarak, toplumun özelliklerinde de bozulmalara yol açacaktır. [a.g.e]

Haçlı Seferinin Türkçemize yaptığı sinsi saldırılara son örnek, bugünlerde yayınlanan Avea reklâmı. Elemanlarını önüne dizip, yüksek telefon faturalarına kızan işveren, "*bir işten çıkarma yapmam lazım*" diyor. Gerçek Türkçede bu durum, "*birini işten çıkarmam gerekiyor*" şeklinde ifade edilir.

Peki, bu sömürge dili reklâm şirketinin bir hatası mıdır? Elbette hayır. Ekonomimizi ele geçiren yabancılar, şimdi de dilimizin yapısal özellikleriyle oynayarak, beyinlerimize hükmetmek istiyorlar.

Hakan YAVUZ

sosyologhakanyavuz@gmail.com

[1] Hakan Yavuz, Türk'ü Bilmek, Türk'ü Sevmek, s.35-38, Cem Matbaası, Çorlu, 2008 e-kitap: <http://kitap-indir.blogspot.com/2009/08/turku-bilmek-turku-sevmek.html> [2]

Hayır

Yorumlar

Dilimizi -üzülerek

İçeriği Yazan: Jale Eski(Doğrulanmamış) Zaman: Per, 13/05/2010 - 23:39

Dilimizi -üzülerek belirtiyorum- dijital bir saçmalığa dönüştürdük!

Katılmıyorum

İçeriği Yazan: Sevda EĞER Zaman: Cum, 14/05/2010 - 15:25

Dil zenginliğinden anlaşılan;

1 kelimeyle 10 'şey' anlatmak değil, 1 kelimeyi 10 şekilde anlatabilme kolaylığını sağlamak olmalıdır. 100 kelimeyle Türkçe konuşabilmek demek Türkçe'nin ne kadar basit/öğrenilebilir, haliyle korunması gerekli bir dil olduğunu göstermez. Hele gurur duyulacak bir hal asla sergilemez. Çok daha vahim bir sonuç çıkartır:

İkame kelimeler.

Yani Türkçe 100 kelimelik bir dil değildir ancak, yabancı/Arap kökenli kelimelerle harmanlanarak zaman içinde gerçek Türkçe kelimelerin yerine yerleşen bu yabancı maddeler sanki Türkçeymiş gibi benimsenmiştir. Bunu kim sağlamıştır? 'Yabancılar' mı?

Hayır efendim bizzat Milli Eğitim Bakanlığı bir dönem Fransızca'yı daha sonra İngilizce'yi mecburi dil ve haliyle okul bitirme koşulu olarak öğrencilere dayatmış ve daha 10 yaşından başlayarak kafalara bölük börtük kazınmıştır.

Teknoloji Mustafa Kemal'in endişesini kanıtlar biçimde, Türk insanının şuursuz hücumuna uğramış, sindirilmeden kontrolsüzce peş peşe tüketilmiş ve umulan sonuç gelişim yerine, doğal sonuç yozlaşmayla üzerimize yapılmıştır.

MSN yazışma biçimlerini 'yabancılar' yönlendirmiyor olsa gerek! Telefon mesajlaşmalarında 'nabersin' diye dedirten de aynı 'yabancılar' olmamalı!

Kaldı ki tek mesele Türkçe olmayan kelimeler kullanmak değil, Türkçe olanları da yanlış kullanmak vardır birde.

Ve bence bu daha büyük bir sorundur.

Örneğin 'özür dilerim' yerine 'üzgünüm'

'seni arayacağım' yerine 'sana döneceğim'.. diyen kişi Türkçe mi konuşmuş oluyor? Bunlar -yabancı dil okuyanlar bilir- çeviri ifadelerdir. Taklittir, özentidir.

Her durumu 'yabancılar'a mal etmemek gerekir. Misyonerlik ahlaksızlıktır evet, fakat göz yummak bile bile fırsat vermek ahlaksızlığın daniskasıdır.

Okullardaki Türkçe eğitim yetersizdir, ezberdir. Dili geliştirmeye, sevmeye, keşfetmeye yönelik içerikler mevcut değildir. Tüm sistem yılsonu sınavlarına odaklı, dörtlüye koşturmalı bir hal almıştır. Lise mezunlarının %90'ı el yazısı bilmemektedir. Yine aynı miktarı daha 'mi' soru ekini yazısında ayırmaktan acizdir. Daha virgülü kullanacağı yeri bilmemektedir, Türkçe bildiğini sanan yüksek okulları bitirmiş insanlar.

Ben şahsen çekinmiyorum yabancı kelimeler kullanmaktan çünkü Türkçe karşılığını da biliyorum. Yazı akışı bakımından tercihim anlık kullanıyorum. Belli ki sizde öyle yapıyorsunuz nitekim kendinize 'toplum bilimci' yerine 'sosyolog' demeyi tercih ediyorsunuz.

Not: Anadil konusundaki çıkarımlarınızı da tamamen reddediyorum.

"Katılmıyorum" diyen değerli okura:

İçeriği Yazan: Sosyolog Hakan Yavuz Zaman: Cum, 14/05/2010 - 23:31

Türk'ün en önemli özelliği "Türkleştirmek", Türkçenin ki ise "Türkçeleştirmek"tir. Bu özellik "asimilasyon" değil, benim kavramımla bağdaştırmadır.

Bu anlamda yazıldığı gibi okunabilen, Türkçeleştirilmiş her kelimeyi Türkçe olarak kabul ediyoruz. Bu konu 90 yıl önce çözülmüştür. (Bkz: Ziya Gökalp, Türkçülüğün Esasları)

Sevda hanımın "toplum bilimci" yerine "sosyolog" kelimesini kullanmalıydınız şeklinde verdiği örnek yukarıda açıkladığım nedenle geçersizdir. Başka dillerden kelime alıp verme, iletişimin doğal bir sonucudur. Bu konuda Türkçenin gücüne güvenebiliriz. Dilimizin zekasıyla, bir çok kelime Türkçeleşmektedir. Doctor kelimesinin Doktor haline gelmesi sorun değildir. Fakat "dönüşüm" yerine "transformasyon" dersiniz sorun burada başlar. Dikkat ediniz bu kelime Türkçeleştirme yoktur. Yani yazıldığı gibi okunmamaktadır.

"100 kelimeyle Türkçe konuşma" tespiti, Türkçeden kopuşumuzun doğal sonucudur. "Sömürge Dili" nedeniyle dil fakiri haline geldiğimiz ortadadır. Gerçekte, Türkçenin dünyanın kelime bakımından en zengin ilk beş dili arasında olduğunu bütün dünya kabul ediyor.

Sevda hanım "1 kelimeyle 10 'şey' anlatmak değil, 1 kelimeyi 10 şekilde anlatabilme kolaylığını sağlamak olmalıdır" sözleriyle dilin duygu ve düşünceleri kodlama tekniği olduğunu unutuyor. Önemli olan "kod" anlamına gelen kelimenin 10 şekilde anlatılması değil, 1 kelime ile fazlaca duygunun anlatılmasıdır. "Gönül" kelimesi kaç tane duyguyu anlatır? İşte Türkçenin zenginliğinden kast edilen budur. Türkçeyi yaşayan en eski dil yapan özelliği sahip olduğu duygu zenginliğidir.

Yazımda dilimize yönelik asıl saldırının, biçimbilimsel (morfolojik) yapısında değişikliklere yol açmak şeklinde yapıldığını anlatmaya çalışıyorum.

Sevda hanım "anadil konusundaki çıkarımları" reddettiğini yazmış. Ancak itiraz nedenlerini açıklasaydı daha yararlı olabilirdi.

ana dil; başka diller

İçeriği Yazan: Jale Eski(Doğrulanmamış) Zaman: Cts, 15/05/2010 - 11:13

ana dil; başka diller türetmiş olan dildir
ana dili ise kişinin çocukluktan beri öğrendiği "duygu ve düşünce" dilidir.

şimdi bu konu hakkındaki fikirlerime gelirsek

Misal;Hakan beyin çok zaman atıfta bulunduğu J.P. Roux Kürtçe için İran lehçesi der bildiğim kadarıyla.

Bilim adamı böyle bir çıkarımda bulunmuştur.Ve feodalite çöktüğünden beri dünyada binlerce lehçe ve ağız ve hatta dil unutulmuştur.Türkiye içindeki bütün yerel dil,lehçe ve ağızlara eğitim hakkı verilirse nasıl bir ulusal demokrasi olacak?

Yöresel, bölgesel bir dil olarak kalabilir fakat türkçeyi zenginleştirmeye çalışmak en isabetlisi olacaktır. tüm modern cemiyetlerde bu böyle olmuştur. tabii bu zorlamayla değil

Türkiye'nin yeni Şekspirları,Çehovları,Dostoyevskileri,Yunusemreleri,Tolstoyları, Volteyrleri,Mopassanları,Balzakları,Götheleri vs. ile olacaktır.

Yoksa dün üretkenliğimizi Farsça-Arapça azalttığımız gibi bugün de İngilizce'nin tutsak dili olacağız.

Syg

- [Kültür/Sanat](#) [3]
- [Toplumsal](#) [4]

Kaynak URL (08/05/2024 - 21:25 tarihinde yazdırıldı):

<http://www.politikadergisi.com/konuk-yazar/somurge-dili>

Bağlantılar:

- [1] <http://www.politikadergisi.com/pd-uye/sosyolog-hakan-yavuz>
- [2] <http://kitap-indir.blogspot.com/2009/08/turku-bilmek-turku-sevmek.html>
- [3] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/kultursanat>
- [4] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>